

3375

Mappe 45
Ekepl.
Ang. 14/3
O.V.
1942

INNENRIKS.

Efter mordene på Salvesen og Aubert blev generaloberst von Falkenhorst tilstillet følgende brev, som vi gjengir i sin helhet:

An Wehrmachtbefehlshaber in Norwegen,
Herr Generalfeldmarschall Falkenhorst.

Wir erlauben uns, Sie auf folgendes Verhältnis aufmerksam zu machen.

Zwei Norweger, Herr Kristian Aubert und Herr Thor Salvesen sind in Möllergaten Gefangnis gestorben. Die Familien der beiden Haftlinge bekamen von Sicherheitspolizei die Mitteilung, dass die Haftlinge an innere Verblutung und Atembeschwerde gestorben waren. Wir, die die Haftlinge sehr gut kennen, wissen dass die beiden Herren von unseren stärksten Sportsleuten waren, und dass sie vor Arrestation überhaupt nicht krank waren. Die Haftlinge sind von Sicherheitspolizei zum Tode geschlagen.

Wir machen Sie auf dieses Verhältnis auch aufmerksam, da wir überzeugt sind, dass Sie als Wehrmachtbefehlshaber in Norwegen nichts davon wissen, da ein solcher ereignis sonst nicht geschehen war. Wir wissen auch, dass dies nicht den Richtungslinien, die von der Wehrmacht aufgesetzt sind, entsprechen.

Wir bitten Sie, die Sache gefälligst durchzuprüfen, damit solche unmenschliche Vornehmen nicht zukünftig geschehen. Wir bedauern, dass wir wegen der jetzigen Verhältnisse diesen Brief nicht unterschreiben können, wir hoffen aber, dass Sie dies verstehen wollen.

Das ganze Volk Norwegens ausschliesslich der ganz kleinen Quisling-Bewegung, ist ja mit Deutschland im Krieg, und Unubereinstimmungen kommen deshalb selbstverständlich vor.

Oslo, den 23. februar 1942.

Vi vet ikke om brevet er nådd frem. Men vi kjenner fra før de skarpe motsetninger mellem de tyske officerer og gestapo-folkene, og vi tror at Falkenhorst som representant for den gamle officerstypen i Tyskland i det minste vil ta avstand fra likefremme sadist-mord. Men vi - og antagelig også de som sendte brevet - har ikke overdrevne forhåbninger. Vi vet hvordan tyskerne er.

Vi gjengir følgende brev:

Oslo, den 11. februar 1942.
Ths. Heftyesgt. 64 C.

Til Justisdepartementet,

Jeg finner det å være min ~~plikt~~ samvittighetsplikt å uttale følgende: Da Vidkun Quislings regjeringsdannelse har funnet sted på en tid da landet er okkupert av den tyske hærmakt, og altså på en tid da

2.

den lovmessige makt i landet faktisk er gått over til okkupasjonen (jfr. Haagerkonvensjonen, landkrigsreglementets artikkel 43). Kan Quislings regjering hverken faktisk eller rettslig ha noen annen myndighet enn den som okkupasjonen overlater til den, og den kan ikke så lenge regnes som en norsk nasjonal riksregjering. Quislings regjering er derfor så lenge krigen varer i like stor utstrekning som den tyske okkupasjonsmakt forpliktet til under sin maktutøvelse å "respektare de lover som gjelder i landet, med mindre der foreligger absolutte hindringer derfor." (Landkrigsreglementet art. 43) Forbudet i landkrigsreglementet art. 45 mot å tvinge befolkningen på et okkupert område til å avlegge ed til den fiendtlige makt må etter min mening av samme grunn ha tilsvarende anvendelse i forholdet mellom befolkningen i Norge og Quisling.

Jeg har skrevet dette brev uten å samråde meg med noensomhelst, men jeg er ikke i tvil om at det syn på de folkerettslige spørsmål som jeg har gitt uttrykk for deles av alle mine kolleger.

E r b ö d i g s t
Thomas Bonnevie (Sign)

Dette rolige, saklige brev fra den høit ansette jurist medførte naturligvis at han umiddelbart blev arrestert. La brevet og Bonnevies modige handling bli så kjent som mulig.

Terboven har vært på Gausdal og feriert, og han fant da høve til å utøve ondskap selv i ferien. Nogen nordmenn reiste sig nemlig og forlot selskapslokalene da han gjorde sin entré, og dette gikk den lettformærmede herres ære altfor nær. Han lot dem naturligvis arrestere, og transportere til Oslo. Nu sitter nordmennene på Grini. Deres navn er: Pinar Thiis Svensen, Meidell Svensen, Odd Westeng Johansen, Ragnar Johannesen og Rogge.

Det er sannsynlig at Tancred Ibsen kommer til å avløse Leif Sinding som sjef for statens filmdirektorat. Sinding er så sterkt optatt med sine egne filmer, sine filmateljéer (det gamle på Jar og det nye ved Sognsvatn), sine filmutleiebyråer (Mercur og Efi) og sine manuskripter at han trenger hjelp. Ansettelsen av Schibbye som kinodirektør passet Sinding svært dårlig, han hadde arbeidet for en av sine egne, men denne gangen satte Klaus Hansen sin vilje igjennem. Striden mellom Klaus Hansen og Sinding er dermed i full gang. Schibbye hadde en svart dag som kinodirektør den 17. februar - alle kinoene stod jo nemlig så godt som tomme.

Alfred Maurstad skriver nå på et filmmanuskript sammen med Finn Bøe etter skuespill av Bøe og nazisten Schibbye. Alfred Maurstad står for det norske filmpublikum som norsk tvers igjennem, hans Gjest Baard-seh-ise blev sunget under felttoget i Norge som en fengende kampsang, av tusenvis av norske frivillige soldater. Er det materielle fordeler som får ham til å bli stående innenfor filmen? For man må huske på at all "norsk" film er nazifilm idag, under Sinding, Ibsen, Schibbye og oversjefen Gulbrand Lundes regime. Vi gjentar det: all "norsk" film er nazifilm idag. At skuespillere kan tvinges til å optre, forstår vi, - men at de gjør det frivillig og med glede, det hverken kan vi eller

3.

vil vi forstå. Maurstad er derfor en sørgelig skuffelse. Det forundrer oss også at Finn Bøe, som i sin tid var svært så norsk, kan bekvemne sig til å samarbeide med nazistene. Er det igjen den økonomiske vinningen som spiller inn?

I forbindelse med dette understreker vi at kinostroiken fremdeles står ved makt når det gjelder tyske og norske filmer. Kort sagt nazist-filmer. Den er ikke ophevet, fordi det ikke finnes en eneste rimelig og fornuftig grunn til at den skulde være det. Tvert om får både norske og tyske filmer stadig mere karakter av propaganda, som altså prøves lurt inn og listet inn på publikum. Det plus den kjennsgjering at det bare sitter nazister i norsk og tysk films ledelse, nazister som profiterer av et godtroende publikum, skulde være nok til å tilsi enhver norsk mann og kvinne at de ikke støttet de norsk-tyske nazifilmene ved å gå på kino.

Onsdag 18. februar utbröt det brand i nordisk aluminiumsfabrikk. Fabrikken forarbeider deler til flyindustrien i Tyskland.

Lærerne står fast, deres holdning er et eksempel for andre. Professorene og docentene er gått meddem. Bispene og domprostene tok sin avskjed samtidig med at Berggrav fikk sin, prestene står fast, og vil vedbli å gjøre det. Her er beundringsverdig og klart norsk samhold og norsk enighet. Nå har juristene utspillet. Vi håber og tror at de følger de samme retningslinjer som de andre stendene har trukket op, i sin kamp på den indre front for Norges selvstendighet, frihet og seir.

Vi klipper fra Alexander Kiellands roman "Gift":

"Det er, ser du, i ethvert samfund, selv i det best ordnete, et misfornöiet element, et bundfall, en liten skare sammensatt av en halvdel sværmere og en halvdel forbrytere - mennesker uten sann fedrelandskjerlighet, uten samvittighet, uten Gud: - Hvor i verden du ferdes, vil du møte disse folk. De kommer - og derfor advarer jeg dig just: - de kommer som de undertryktes beskytter, med smukke ord om de små imot de store, og slikt noget.

De er samfundets skadedyr, som forderver folket, og alltid streber efter å undergrave samfundet. Og jeg - jeg gir dig hermed mitt ord på at der bakved hvadsomhelst disse mennesker sier og gjør, ligger bevisst løgn og ondskap, hovmot og maktbegjær: - og vil du lytte til disse, så styrter du dig delv i den visse fordervelse."

Kan nazistene og deres leiesvenner i N.S. bli bedre karakterisert?

Mappe Eksp. Vi gjengir endelig følgende brev i avskrift.

Nasjonal Samling, Vestfold Fylkesorganisasjon, Tønsberg, den 16. februar 1942.

Fra fylkesorganisasjonslederen til Justisdepartementet, herr minister Sverre Riisnes, Ministerens kontor, Oslo.

Skolepenger ved de skoler som har vært lukket.

Skolepenger ved de skoler som har vært lukket. Herr Hovde innrømmer at han har vært medlem av SS og har tjenestgjort der til...

Jeg har i betragtning av salg av rasjonerte varer uten punkter vel i større eller mindre utstrækning som foretatt...

For ikke å gi "jussinger" noe å glede seg over, mener jeg at sånt det er mulig...

Det fortjener å bli så kjent som mulig. Mail og SS.

Fylkesorganisasjonsleder.

Politimesteren i Tønsberg, den 19. februar 1942, undertegnet av ham selv.

Det er selvsagt at en slik gammel sak ikke bør fremmes mot en mann som i mindevis...

Stikk den. Dette er vel sagt. Ingen nordmann må kjøpe Gyldendal-bøker etter den tid.

Skilte an send videre. Som har lidt urett under boikotten...

E. Blom (sign.) La hvordan skilte SS-litner i det hele klare seg uten korruptjon.

INNENRIKS.

N. S. har nå overtatt Gyldendal Norsk Forlag. Forlaget er et privat aksjeselskap, med Harald Grieg, forlagets sjef, som største aksjonær...

Nu er altså Gyldendal Norsk Forlag nazifisert - naturligvis fullstendig ulovlig, mot enhver norsk og internasjonal rett.

"Som dere alt vet er jeg av Kultur- og opplysningsdepartementet ansatt som ny direktør for Gyldendal. Fra nu av har jeg altså ansvaret for at ledelsen av foretaket ikke kommer til å støte an mot nyordningen.

Hamsuns forsikring om at Gyldendal skal være mest mulig "upolitisk" skal ikke nytte hverken ham eller forlaget. Den forsikringen er altfor gjennemsiktig.

Den politiske situasjon er ukjent og full av muligheter, og en utløsning må man under alle omstendigheter vente i løpet av den måneden vi nu er gått inn i. For Tyskland er mulighetene særlig fire: 1. en offensiv over Kaukasus for å nå landforbindelse med Japan over det nære østen og India, i så fall er det all sannsynlighet for et Tyrkia blir trukket ned i krigen, og da antagelig på de alliertes side; offensiven vil kreve et veldig oppbud av mennesker og materiell da general Wavells orientarmé i det nære østen er på henimot én million mann, og russerne disponerer minst like store styrker av elitesoldater i samme område. Eller 2. en offensiv mot Moskva og Leningrad for å innta disse byer i den hensikt å svekke russernes administrative muligheter og berøve Stalin og hans regjering det faktiske herredømme over europeisk Russland, med det håp at enkelte høireglementer innen den sovjetrussiske nær oppmuntret av den femte kolonne da vil revoltere. Eller 3. en invasjon av England med alle disponible styrker fra Norge, Holland, Belgia, det besatte Frankrike og alle brukbare danske og tyske havner; tyskerne må i så fall disponere minst to millioner mann samt tilvise sig luftherredømmet, og foretagendet skal kunne lykkes, det har derfor små chanser. Eller endelig 4. en "vent-og-se"-politikk, med henblikk på Japan, og en mulig fredsoffensiv overfor de allierte formidlet av Sveits eller Sveits. Av disse fire muligheter er nr. 1. den sannsynligste, nummer 2. er meget vel tenkelig, nr. 3. er mindre sannsynlig som følge av det fantastiske vågespill en slik invasjon vilde være, nr. 4. er også mindre sannsynlig fordi tyskerne er lanet både moralsk og materielt, og dets førere derfor er redd for å vente, redd for å gi folket tid til å tenke sig om. Derfor mener de fleste sannsynlige at Tyskland vil prøve å realisere mulighet nummer 1.

De alliertes europeiske muligheter er kanskje ennå flere enn Tysklands, men man kan tydelig skjønne to som fremhever sig i forhold til de andre: Det er 1. en invasjon i det besatte Frankrike. Og 2. en invasjon av Norge. Begge deler vilde tjene til å avlaste tyskernes offensiv på østfronten ved å binde og tilintetgjøre så store tyske styrker som gjørlig. Og tyskerne setter inn sin store forårs-offensiv mot Kaukasus, er det sannsynlig at de allierte vil prøve sine invasionsmuligheter, men hvilket alternativ de vil velge, Norge eller Frankrike, er umulig å si. En rekke politiske og militære faktorer taler for at de allierte vil velge å begynne invasjonen i Nord-Norge fra Island og Skottland så snart som forholdene gjør det mulig. Sveits vil da bli stillet overfor et avgjørende valg, og Finland - kan man vel si - vil ikke lenger ha noget valg. Mot dette kan innvendes at en rekke indrepolitiske omstendigheter i det besatte såvel som i det ubesatte Frankrike sannsynliggjør at den allierte offensiv vil bli satt inn her gjennom en lyn-invasjon over kanalen. Noen direkte invasjon av Tyskland over det nordlige Belgia og Holland kan ikke anses for sannsynlig.

Nokterne betraktere har lov til å regne med at Tyskland vil prøve å iverksette den ovenfor anførte mulighet nr. 1. så snart klimast på sydøstfronten tillater det, og at de allierte umiddelbart vil foreta invasjonen av Norge eller Frankrike som et mottrekk. - Sveidelsen av den britiske middelhavsflåte gjør en alliert invasjon av Italia lite trolig.

Stillingen på frontene er i øieblikket stort sett avventende. Fra østen er det lite nytt å melde, det trekket op til stort sjøslag i det indiske hav. På østfronten presser russerne tyske tropper tilbake ved Kertsj, på den sørlige del av Leningradsektoren, og sørvest for Mosjaisk, - nogen avgjørende resultater kan en dog ikke vente. I Nord-Afrika vesentlig rekognoseringsvirksomhet. Stadige og vel lykkede britiske bombeangrep på industri-distriktene i Tyskland. Den britiske luftvåben har tatt en ny type lette bombemaskiner i bruk, som har vist sig meget behagelige og nyttige.

1399/42

3397

Mappe 57
Exempl. mars
O.V. 1942
Jfr.

Innenriks

Vi tjener følgende brev i avskrift.

O.S. 1076/41.

Skolepenger ved de skoler som har vært lukket.

Sendes herr ordføreren.

Som bekjent har Foss, Hødehaugen og Vahl skoler vært lukket i ca. 2 måneder i inneværende skoleår. I skrivelse av 11/11 d.å. foreslår skolestyrets formann at elevene ved disse skoler får ettergitt en måneds skolepenger.

Ved Foss skole utgjør skolepengene kr. 1.395.- pr. måned, ved Hødehaugen kr. 3.000.- pr. mnd. og ved Vahl kr. 1.220.- til sammen kr. 5.615.-

Jeg finner det rimelig at det blir innrømmet en skolepengefratagelse som foreslått. Det vil i tilfelle redde en mindreinntekt på budsjettet på kr. 5.615.- under H.kap.V.C. kto.1. Jeg går ut fra at mindreinntekten opveies av besparelser på budsjettet.

Oslo, den 17. november 1941.

Magne Foulstun (sign.)

Sendes til skolerådsmannen.

Ordføreren har 21.ds. vedtatt at elever hvis foreldre tilhører N.S., skal få ettergitt skolepengene i den tid de omhandlede skoler har vært lukket. For øvrig finner ordføreren ingen grunn til å gå med på noen reduksjon av skolepengene.

Oslo, den 22. november 1941.

Ordføreren.

Fritz Janssen (sign.)

Et lysende eksempel på ny og frekk N.S.-korrupsjon innen vårt kommunale liv. Det fortjener å bli så kjent som mulig.

I tilslutning til det foregående vil vi gjengi også nedenstående brev i

AVSKRIFT.

Fylkesmannen i

Oslo og Akershus.

Oslo, den 9. des. 1941.

Til samtlige ordførere i Akershus fylke.

Jeg er gjort bekjent med det forhold at firmaer hvis ledere står tilsluttet N.S., blir påført betydelig tap ved boikott. Jeg skal i den anledning gjøre oppmerksom på at jeg anser det rimelig at sådanne firmaer får den kompensasjon for boikotten som ligger i at de overdras leveransen til alle kommunale institusjoner, hvorfor jeg tør he Dem for fremtiden